Memo

Van: College van B&W
Aan: Gemeenteraad
Datum: 16-10-2023
Onderwerp: Financiële effecten septembercirculaire gemeentefonds 2023

Inleiding
Deze memo heeft als doel om u op hoofdlijnen te informeren over de financiële effecten van de Septembercirculaire gemeentefonds 2023 die door het Ministerie van BZK op 19 september jl. is gepubliceerd. De septembercirculaire hebben we doorgerekend en de financiële effecten ervan lichten we toe in deze memo.

Septembercirculaire gemeentefonds 2023
Ten tijde van het opstellen van de Programmabegroting 2024 was de septembercirculaire 2023 van het gemeentefonds nog niet door het Ministerie van BZK gepubliceerd. De financiële effecten van de septembercirculaire ten opzichte van de meicirculaire zijn weergegeven in onderstaande tabel. Voor alle jaren is sprake van een voordelige bijstelling.

De stand van de Algemene Uitkering na verwerking van de septembercirculaire 2023:

Totaal Algemene Uitkering ***(x € 1.000)***	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Algemene uitkering o.b.v. meicirculaire 2023	95.602	99.680	99.106	91.285	89.841
Algemene uitkering o.b.v. septembercirculaire 2023	95.778	101.218	100.468	91.440	91.715
verschil	**176**	**1.538**	**1.362**	**155**	**1.874**

De accressen voor de loon- en prijsontwikkeling (LPO-accres) zijn bijgewerkt voor de jaren 2024 t/m 2028. Voor 2023 is dat in de meicirculaire al verwerkt. Dat verklaart waarom in 2023 geen accres-toename is. In 2026 is de bijstelling gering en in 2027 is er weer sprake van een behoorlijke toename. Dit is het effect van de nieuwe financieringssystematiek van het gemeentefonds, waarbij de volumeontwikkeling vanaf 2027 wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (Bbp). In 2027 is sprake van een behoorlijke toename van het volume accres historisch Bbp.

De onderbouwing van de effecten leest u in de bijlage “Ontwikkeling algemene uitkering”.

Gevolgen voor het financieel meerjarig perspectief
Op basis van bovenstaande doorrekening van de septembercirculaire wordt het financieel meerjarig perspectief ten opzichte van de Programmabegroting 2024 voordelig bijgesteld. Deze bijstelling ziet u terug in onderstaande tabel.

Meerjarig perspectief *(x € 1.000)*	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Begrotingssaldi volgens 2e berap 2023 en Programmabegroting 2024	-2.892	1.174	706	-6.494	-8.063
Effect septembercirculaire:					
ontwikkeling algemene uitkering	176	1.538	1.362	155	1.874
lastenverlaging jeugd (a.g.v. rijksbesparingen)				100	300
vaccinatieprogramma VGGM		-9	-9	-8	-8
bijzondere bijstand en vroegsignalering		-126			
loon- en prijsbijstelling jeugdzorg		-121	-70		
al geraamde inkomsten		-95	-95		
effect op begrotingssaldo:	176	1.187	1.188	247	2.166
Geactualiseerd financieel perspectief	**-2.716**	**2.361**	**1.894**	**-6.247**	**-5.897**

Bijlage: Ontwikkeling algemene uitkering

In de onderstaande tabel is het (netto) effect opgenomen van de septembercirculaire gemeentefonds 2023 ten opzichte van het meerjarenperspectief zoals geschetst in de memo d.d. 20-6-2023 “Financiële effecten meicirculaire gemeentefonds 2023”. De saldi van de meicirculaire zijn verwerkt in de Programmabegroting 2024 en meerjarenbegroting 2025-2027. De effecten van de septembercirculaire zullen voor het jaar 2023 terug komen in de jaarrekening 2023. Voor de jaren 2024-2027 worden de effecten verwerkt in de 1e bestuursrapportage 2024 en in de Kadernota 2025.

Toelichting verschillen (x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Uitkeringsfactor, algemeen:					
Accresontwikkeling	-7	975	953	873	2.520
Voorschot BCF plafond	845	747	747		
Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis:					
Ontwikkeling uitkering incl. hoeveelheidsverschillen	161	425	454	324	246
Taakmutaties:					
Bijzondere bijstand en vroegsignalering		126			
Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg		121	70		
Rijksvaccinatieprogramma		9	9	8	8
Overige taakmutaties	4	3	3	2	3
Decentralisatie- en integratieuitkeringen:					
Veilig Wonen	7	7	7	7	
WOZ:					
WOZ-waarden mutaties	-923	-958	-958	-958	-958
3 D's sociaal domein:					
Participatie (IU)	89	83	77	73	67
Overige posten:					
bijstelling extra middelen jeugd a.g.v. hervormingsagenda				-174	-12
	176	**1.538**	**1.362**	**155**	**1.874**
Op te nemen bij de uitgavenposten:					
Verlaging lastenkant begroting als gevolg van extra					
besparingen Rijk jeugdzorg				100	300
Vaccinatieprogramma VGGM		-9	-9	-8	-8
Bijzondere bijstand en vroegsignalering		-126			
Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg		-121	-70		
Reeds geraamde inkomsten:					
Tijdelijk meer inwoners geraamd in mjb 2024-2027		-95	-95		
Netto effect op meerjarenbegroting 2023-2027	**176**	**1.187**	**1.188**	**247**	**2.166**

Hieronder wordt een beknopte toelichting gegeven op bovenstaande mutaties.

Accresontwikkeling
Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres.

Voorschot BCF Plafond (2023)
Het plafond muteert jaarlijks met het accrespercentage. Overschrijding of onderschrijding wordt met het gemeentefond verrekend. In deze septembercirculaire wordt een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding 2023. In de meicirculaire 2024 volgt de definitieve afrekening.

Voorschot BCF Plafond (2024 en 2025)
De provinciaal toezichthouder staat toe een meerjarige stelpost op te nemen als inschatting van de jaarlijkse onder- en overschrijding van het BCF-plafond, gebaseerd op de hoogte van de laatst bekende afrekening. In dit geval de afrekening van 2022. In het verleden hebben we deze stelpost niet opgenomen en gewacht op de werkelijke afrekening, zoals het hiervoor vermelde bedrag voorschol BCF plafond 2023. Gezien de ervaringen van de laatste jaren en de toestemming van de provinciaal toezichthouder nemen we voor de komende twee jaren deze stelpost op. Deze stelposten vervallen wanneer het voorschot is verstrekt.

Ontwikkeling uitkeringsbasis, inclusief hoeveelheidsverschillen
Door de continue bijstellingen van de aantallen vindt er bij iedere circulaire een aanpassing van de uitkeringsfactor plaats. Door de relatieve hoge stijging van de uitkeringsfactor zien we hier een hogere bijdrage voor de jaren 2023 t/m 2027. In 2024 en 2025 zien we ook het effect van een tijdelijke stijging van het aantal inwoners i.v.m. met de huisvesting van de Oekraïners. Daar is in de meerjarenbegroting 2024-2027 al rekening mee gehouden.

Bijzondere bijstand en vroeg signalering
Het kabinet stelt middelen beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Voor 2024 wordt in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld.

Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg
In de meicirculaire 2023 is de loon- en prijsbijstelling 2023 voor jeugdzorg, voor zover deze betrekking heeft op de reserveringen voor jeugdzorg op de AP (aanvullende post), aan het gemeentefonds toegevoegd voor de jaren 2024 en 2025. In deze circulaire worden de middelen voor de loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg op de AP toegekend.

Rijksvaccinatieprogramma
Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen maternale kinkhoestvaccinatie aangeboden door de Rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van deze maternale kinkhoestvaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. Deze vaccinatie wordt dan toegevoegd aan de vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP).

Veilig wonen
De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. De gemeenten ontvangen hiervoor een vast bedrag per gemeenten van ca. € 7.000.

WOZ mutaties
Bij de meicirculaire zijn we bij de waardes van woningen en niet-woningen uitgegaan van de cijfers per 1-1-2023 conform de betaalspecificatie van het Rijk. Daarbij was nog geen rekening gehouden met de belastingcapaciteit per 1-1-2023, waarbij gekeken wordt naar de waardeontwikkeling van het onroerend goed per 1-1-2022. Er was namelijk nog teveel onzekerheid over die waardeontwikkeling. Deze ontwikkeling is inmiddels in beeld gebracht: de waardestijging tot medio 2023 bedraagt totaal ca. 24% (opgave Connectie). Deze stijging is nu verwerkt in de cijfers van het CBS. De stijging van de WOZ-waarden zorgt voor een stijging van de OZB-maatstaf. Dit betreft een negatieve correctie binnen de berekening van de te ontvangen algemene uitkering en daarmee minder inkomsten.

Participatie
Dit betreft een structurele toename van de integratie-uitkering participatie. Bij de Voorjaarsnota

2023 heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan het Wsw-onderdeel in deze integratie-uitkering. De MGR houdt in de begroting van de module WgSw al rekening met deze kostenstijging. In aansluiting hierop hebben wij de aanpassing aan de uitgavenzijde al eerder verwerkt in de begroting, dus ophogen van het budget is niet nodig.

Bijstelling extra middelen jeugd als gevolg van de hervormingsagenda
In de toelichting ontwikkelingen algemene uitkering in de memo "financiële effecten meicirculaire 2023" hebben we u geïnformeerd over de ontwikkelingen van de Hervormingsagenda Jeugd. Na het verschijnen van de meicirculaire 2023 hebben er enkele aanpassingen plaatsgevonden. Voor 2024 en 2025 zijn de middelen ontvangen bij de meicirculaire. Voor de jaren 2026 en verder hebben we een stelpost opgenomen voor de extra middelen die zijn gereserveerd door het Rijk (commissie van Wijzen Jeugdzorg). Deze stelpost wordt aangepast in 2026 en 2027 als gevolg van keuzes door het Rijk.
Verder zijn er afspraken gemaakt over een aanvullende besparing door het Rijk, structureel oplopend naar € 511 miljoen in 2027. De gemeenten moeten in de eigen begroting rekening houden met deze voorgenomen besparingen. Dat is in bovenstaande tabel terug te zien in de regel "Verlaging lastenkant begroting als gevolg van extra besparingen Rijk jeugd " onder het kopje "Op te nemen bij uitgavenposten". Wanneer het Rijk er niet in slaagt deze bezuiniging te realiseren zal het Rijk dit corrigeren en vervalt de verlaging in onze begroting.

Op te nemen bij de uitgavenposten:

Extra besparingen Rijk jeugd
Reeds hiervoor toegelicht.

Vaccinatieprogramma VGGM
De bijdrage aan de VGGM wordt verhoogd met dit bedrag. Zij verzorgen het vaccinatieprogramma.

Bijzondere bijstand en vroegsignalering
Dit geld wordt ingezet om inwoners te helpen die in de problemen zijn gekomen als gevolg van de hoge inflatie.

Loon- en prijsbijstelling jeugdzorg
Deze middelen voegen we toe aan het budget jeugdzorg om de stijgende kosten op te vangen.

Reeds geraamde inkomsten:

In de meerjarenbegroting 2024-2027 is rekening gehouden met een stijging van het aantal inwoners in 2024 en 2025 als gevolg van de huisvesting van de Oekraïners in de gemeente Rheden.